

УДК 796.075

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ З МЕХАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Олександр Кошук,

докторант Національного університету біоресурсів і природокористування України

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

професійна освіта, професійна компетентність, майбутній інженер з механізації сільського господарства, принципи, концепція, методологічні підходи

Реферат

Стаття присвячена висвітленню основних положень концепції цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства в аграрному вищому навчальному закладі. Розкриваються головні ідеї, мета, завдання, гіпотеза, методологічні підходи, принципи, фактори, педагогічні умови системного формування феномену. Охарактеризовано провідні ідеї концепції: визнання унікальності й цінності особистості студента, який має бути суб'єктом освітнього процесу; ідеї формування культурної особистості з урахуванням її потреб та інтересів, узгоджене з потребами суспільства; концепт пріоритетних цілей у підготовці висококваліфікованого фахівця, спроможного у своїй соціально-професійній діяльності до самоактуалізації, самореалізації, самоуправління й саморозвитку. В основу запропонованої концепції формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства покладено ідею психологів розглядати це особистісне утворення як інтегративну властивість особистості, що виявляється в інженерно-технічній діяльності, поведінці та вчинках людини і зумовлює готовність і здатність фахівця кваліфіковано виконувати функції інженера аграрного виробництва за рахунок збалансованого поєднання комплексу знань, умінь, потреб та мотивів самовдосконалення, морально-етичних цінностей та необхідних особистісно-професійних якостей.

Визначено провідні напрями формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства: технологізація професійної підготовки майбутніх інженерів; інформатизація освітнього процесу аграрного вищого навчального закладу, створення інформаційно-освітнього середовища; науково-дослідна робота студентів; педагогічна інтеграція; стандартизація аграрноінженерної освіти; практико-орієнтована підготовка студентів. Наведено концептуальну модель педагогічної системи, що унаочнює напрями розв'язання проблеми, слугує засобом визначення стратегії подальшого наукового пошуку та інструментом більш детального вивчення феномену.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в аграрному секторі економіки країни суттєво розширює межі й напрями господарської діяльності і, водночас, потребує суттєвих реформаторських змін у технологіях, організації виробництва, управлінні професійними групами та, відповідно, в освітньому процесі підготовки фахівців-аграрників. Зокрема, сьогодні поширюється попит на інженерів з механізації сільського господарства, які здатні не тільки успішно працювати за спеціальністю, а й володіти компетентностями в галузях управління якістю, надійністю продукції, екологічного права, маркетингу, управління персоналом тощо. Мова йде про те, що

інженер XXI ст. має володіти високими рівнями творчого потенціалу та інноваційної культури: сукупності умінь «бачити» інженерно-технічні проблеми, формулювати і творчо розв'язувати професійні завдання, проектувати й конструювати власну діяльність із високим рівнем рефлексії.

Натомість, узвичаєний педагогічний процес аграрних вищих навчальних закладів поки що недостатньо мобільно переорієнтовується з логіки традиційної освіти (спочатку знання про всяк випадок, а потім організація дій щодо їх застосування) на логіку компетентної освіти (спочатку дії щодо розв'язання самостійно обраної інженерної проблеми, а потім вмотивоване

застосування знань і вмінь, які дозволяють вирішити цю проблему). У зв'язку з цим модернізація професійної підготовки інженерів з механізації сільського господарства на засадах компетентнісної концепції є однією з найбільш важливих проблем вищої аграрної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні засади підготовки сучасних інженерних кадрів обґрунтовано в працях І. Бендери, Н. Брюханової, А. Дьоміна, О. Дьоміна, О. Коваленко, М. Лазарева, П. Лузана, В. Манька, С. Моторної, Ю. Нагірного, О. Романовського, І. Хом'юк, Д. Чернілевського, А. Чучаліна, П. Яковишина та ін. Основи компетентнісно-орієнтованого підходу до навчання обґрунтовані у працях С. Амеліної, В. Безпалька, Е. Зеєра, І. Зимньої, І. Зязюна, Н. Кузьміної, А. Маркової, Л. Мітіної, О. Овчарук, С. Калашнікової, В. Лугового, Н. Ничкало, Л. Пуховської, В. Радкевич, Г. Терещука, А. Хуторського, В. Ягупова. Методологічні аспекти компетентнісного підходу в освіті досліджували, зокрема, такі вчені, як: Н. Бібик, Ю. Бойчук, І. Бех, Р. Гуревич, Й. Гушулей, В. Дуганець, О. Джежула, О. Пометун, І. Родигіна, Н. Побірченко, Е. Зеєр, І. Зимня, Л. Тархан, Ю. Татур, А. Субетто, Дж. Равен та інші.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить про наявність ґрунтовних наукових доробок у галузі компетентнісно-орієнтованої підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Натомість, поки що маємо констатувати відсутність системних досліджень проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців-аграрників, зокрема інженерів з механізації сільського господарства, що не сприяє реформуванню освітнього процесу в аграрних вищих навчальних закладах. Очевидно, нині вказана проблема потребує систематизації, конкретизації та теоретичного узагальнення напрацьованих наукових фактів, використання результатів нових науково-теоретичних та емпіричних досліджень, методологічних підходів до її розв'язання.

Мета статті – висвітлити основні положення обґрунтованої концепції цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з

механізації сільського господарства в аграрному вищому навчальному закладі.

Провідними *ідеями* концепції є: визнання унікальності й цінності особистості студента, який має бути суб'єктом освітнього процесу; ідеї формування культурної особистості з урахуванням її потреб та інтересів, узгоджене з потребами суспільства; концепт пріоритетних цілей у підготовці висококваліфікованого фахівця, спроможного у своїй соціально-професійній діяльності до самоактуалізації, самореалізації, самоуправління й саморозвитку.

Мета концепції – на основі з'ясованих науково-методологічних засад компетентнісно орієнтованої професійної підготовки визначити теоретичні та методичні основи процесу формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства як педагогічної системи, що забезпечує підвищення рівня та якості підготовленості цих фахівців до конструктивно-творчого розв'язання складних сучасних соціально-професійних ситуацій.

Розроблення концепції формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства дозволило окреслити та розв'язати такі *завдання*: визначити та обґрунтувати основні методологічні підходи і принципи формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства; з'ясувати основні фактори, виявити та обґрунтувати педагогічні умови ефективного формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства; визначити провідні педагогічні напрями системного формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства та спроектувати означений процес у вигляді концептуальної моделі.

На основі обраних методологічних і теоретичних позицій сформульовано *гіпотезу дослідження*: формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства буде ефективним, якщо здійснюватиметься відповідно до науково обґрунтованих концептуальних засад, зокрема: методологічних підходів, принципів, факторів

і педагогічних умов, педагогічних технологій, форм, методів, змісту оволодіння студентами професійними знаннями, уміннями, здатностями та якостями, засобів діагностики рівнів сформованості феномена, що розглядаються як базис реалізації педагогічної системи цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів в аграрному вищому навчальному закладі.

У дослідженні загальні підходи до визначення провідних напрямів наукового пошуку зорієнтовані з положеннями особистісно-орієнтованого навчання, що передбачає рух від учня до змісту й методики, а не навпаки; врахування його типологічних та індивідуальних особливостей в усіх вимірах навчально-виховного процесу, утвердження суб'єкт-суб'єктних відносин [1, с. 627]. При цьому, ми мали на увазі, що в центрі інноваційних впливів знаходиться особистість студента, розвиток якої є складним процесом, в якому рівні розвитку зазнають постійних змін. «Розвиток психічних процесів пізнання, емоцій і почуттів, волі, потреб, інтересів, ідеалів і переконань, свідомості та самосвідомості, здібностей, темпераменту та характеру, вмінь, навичок і звичок, – як зазначає С. Максименко, – перебуває в складній міжетапній взаємодії. Вищі рівні зароджуються на попередніх етапах розвитку, але й особливості попередніх вікових етапів виявляються на наступних етапах» [4, с. 94]. З огляду на вказані гіпотезу дослідження, провідні ідеї та позиції щодо формування професійної компетентності майбутніх інженерів-механіків, теоретичні концепти розвитку особистості, було сформульовано низку психолого-педагогічних положень, що розкривають зміст концепції.

Аналіз існуючих у педагогічній науці парадигм (знанневої, культурологічної, технократичної, гуманістичної, людиноцентристської, синергетичної, компетентнісної, соціальної комунікації та ін.) в контексті системного формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства дозволяє визнати провідною гуманістичну освітню парадигму [3, с. 378], котра в умовах необхідності переходу від інформаційного суспільства до його наступної фази – суспільства знань – відіграє

інтегруючу, системостворюючу роль стосовно всіх інших. Саме гуманістична парадигма освіти на перше місце ставить усебічний розвиток особистості як рівновеликої цінності, сприяє переведенню студента «із отримувача й транслятора знань в особистість, що активно здобуває, синтезує й актуалізує знання в соціально значущу та прийнятну діяльність» [6, с. 587].

Вважаємо, що реалізація гуманістичної парадигми в контексті цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства має здійснюватися через застосування взаємопов'язаних методологічних підходів (системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, середовищного, інформаційного, інтеграційного, технологічного) і, меншою мірою, деяких інших (синергетичного, аксіологічного тощо). Коротко висвітлимо сутнісні характеристики основних методологічних підходів.

Системний підхід передбачає розгляд об'єкта дослідження (професійна підготовка майбутніх інженерів з механізації сільського господарства) як системи. Застосовуючи системний підхід, маємо виявити компоненти системи і зв'язки між ними; визначити основні фактори впливу на систему; оцінити місце системи як підсистеми у більш загальній системі; виявляє окремі елементи системи, на які буде здійснено вплив; вивчити процес управління системою; створити систему з ефективнішим функціонуванням; запровадити одержані результати в практику.

Основну ідею *компетентнісного* підходу, на положення якого все більше орієнтується сучасна освіта, можна сформулювати у такий спосіб: компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на комплексне оволодіння тими, хто навчається, інтегративними знаннями і здатностями виконання практичної діяльності, що забезпечує успішне функціонування людини в ключових сферах її життєдіяльності в інтересах як її самої, так і суспільства. При цьому пріоритетною освітньою метою стає виховання фахівця, здатного ефективно реалізовувати свій інтелектуально-творчий потенціал, вмотивованого і підготовленого до

продуктивної професійної діяльності, розв'язання соціально-виробничих ситуацій, до самореалізації, саморозвитку, саморуку.

Суть *діяльнісного* підходу полягає в тому, що лише в діяльності можна сформувати особистість, оскільки лише закріплення здобутих знань і умінь, ціннісних орієнтирів у практичних діях забезпечує досягнення позитивних результатів, а сама діяльність стимулюється потребами. У нашому дослідженні в контексті діяльнісної методології розроблено діагностику рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх інженерів, спроектовано раціональні методи, методики й технології навчання. Діяльнісний підхід до відбору змісту, методів і форм навчання дозволяє зреалізувати таку умову: залучення студентів до поетапного виконання навчальних завдань, при якому репродуктивні, виконавчі дії послідовно замінюються продуктивними, творчими забезпечує дієві зрушення в рівнях володіння майбутніми інженерами-механіками професійною діяльністю.

Особистісно-орієнтований підхід як методологічне підґрунтя дослідження у своїй основі centruє увагу на розвиток особистості вихованця, дозволяє студенту виявити й розвинути власні творчі можливості на основі самовдосконалення, саморуку. *Особистісно-орієнтований підхід* реалізується через: посилення у змісті освіти людинознавчого, особистісно-значущого матеріалу; розроблення методів і форм організації навчання на засадах діалогічної взаємодії, співтворчості, рефлексії, педагогічної підтримки; проектування студентами індивідуальних досягнень в усіх видах пізнавальної діяльності; у доборі в системі оцінювання навчальних досягнень студентів діапазону особистісних потреб. Дотримання вимог особистісно-орієнтованого підходу змінює педагогічну взаємодію, характерними рисами якої стають персоніфікованість, діалог, дискусія, поєднання розумної вимогливості з утвердженням людської гідності тощо.

Методологія *середовищного* підходу визначає спеціально створене середовище як фактор цілеспрямованого формування й розвитку особистості майбутнього фахівця, зокрема інженера з механізації сільського

господарства. У дослідженні освітнє середовище вищого навчального закладу витлумачено як сукупність умов, які впливають на цілеспрямовану взаємодію суб'єктів освіти й забезпечують ефективне функціонування форм, методів та засобів освітнього процесу з метою досягнення цілей його суб'єктів. Методологія середовищного підходу в дослідженні педагогічних проблем надає можливість вивчати ситуації оволодіння студентами майбутньою професійною діяльністю поза межами академічного навчання та визнавати освітнє середовище як провідне джерело набуття особистісного досвіду, комплекс педагогічних стимулів щодо формування базових компетентностей майбутнього фахівця.

Інформаційний підхід означає ефективне використання пізнавального потенціалу інформаційної діяльності, що розглядається як сукупність процесів одержання, збирання, аналітико-синтетичної переробки, зберігання, пошуку та розповсюдження інформації. Методологія інформаційного підходу базується на принципі інформаційності. Для дослідження професійної компетентності особистості положення інформаційного підходу мають значні можливості в контексті використання законів, функцій, властивостей, методів і засобів інформації для формування когнітивної складової феномена.

Суть *інтеграційного підходу* полягає у здійсненні процесів об'єднання за усіма складовими педагогічного процесу (зміст, форми, методи, засоби тощо), що спричинює: розширення освітніх функцій (інтегративна функція); інноваційність навчання (інтегроване навчання); гарантоване досягнення міждисциплінарних цілей (інтегровані технології); нові результати навчання (всебічно розвинута особистість). Інтеграційні процеси спрямовані на реалізацію інноваційних освітніх завдань – цілеспрямоване формування цілісної системи знань і вмінь майбутнього фахівця, розвиток творчих здібностей та самоосвітніх здатностей студентів і т. ін.

В основу пропонованої концепції формування професійної компетентності

майбутніх інженерів з механізації сільського господарства покладено ідею психологів розглядати це особистісне утворення як *інтегративну властивість особистості, що виявляється в інженерно-технічній діяльності, поведінці та вчинках людини й зумовлює готовність і здатність фахівця кваліфіковано виконувати функції інженера аграрного виробництва за рахунок збалансованого поєднання комплексу знань, умінь, потреб та мотивів самовдосконалення, морально-етичних цінностей та необхідних особистісно-професійних якостей.*

Професійна компетентність інженера з механізації сільського господарства є конструктом п'яти взаємообумовлених та взаємозалежних компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного, особистісно-рефлексивного та емоційно-вольового. *Мотиваційно-ціннісний* компонент передбачає сформованість ціннісних орієнтацій випускника, морально-етичних вартостей життєдіяльності в сільському соціумі, позитивних мотивів, прагнень до інноваційної інженерно-технічної діяльності, стійких потреб розвитку власного творчого потенціалу, технічних інтересів; *когнітивний* компонент включає теоретичні і технологічні знання (фундаментальні, прикладні, методологічні), що передбачає добір відповідних прийомів розв'язання соціально-виробничих проблем, сформованість знань організувати особисту інженерно-технічну діяльність та застосувати інтелектуальний потенціал для проектування технологічних процесів і систем, планування робіт, організації виробничих процесів та управління персоналом; *діяльнісний* компонент являє собою взаємопов'язаний комплекс умінь і навичок, що забезпечують якісну реалізацію професійних функцій інженера з механізації сільського господарства (дослідницької, проектувальної, організаційної, управлінської, технологічної, контрольної, прогностичної, технічної); *особистісно-рефлексивний* компонент включає сукупність громадянських рис, морально-етичних якостей; професійних якостей інженера, а також здатність до рефлексії в інженерно-технічній діяльності; *емоційно-вольовий* компонент включає здатність розуміти власний емоційний стан

під час роботи з технічним устаткуванням; цілеспрямованість дій у професійному середовищі; володіння собою в ситуаціях невизначеності, технічних неполадок; наполегливість у досягненні поставлених цілей; упевненість у виборі раціональних способів інженерно-технічної діяльності; наполегливість у саморозвитку, самовдосконаленні.

З огляду на те, що професійна компетентність інженера з механізації сільського господарства є динамічною властивістю особистості, у процесі її розвитку виокремлюємо чотири рівні: низький; середній; достатній; високий. Система цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства побудована на урахуванні суперечностей, що виявлені нами в педагогічній теорії і практиці освітньої діяльності аграрних вищих навчальних закладів. На підставі порівняльно-історичного, функціонально-структурного аналізу вітчизняної практики професійної підготовки інженерів-аграрників, тенденцій розвитку аграрного виробництва виявлено суперечності.

По-перше, між: об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих та конкурентоздатних інженерах агропромислового виробництва та недостатнім рівнем професійної компетентності випускників агро-інженерних факультетів, неспроможністю усталеної роками підготовки забезпечити таку потребу. Провідним шляхом розв'язання цієї суперечності може бути компетентісно-орієнтована професійна підготовка студентів, за якої домінують практичний і виховний компоненти та створюються умови системно-послідовного оволодіння студентами майбутньою професійною діяльністю. У цьому аспекті важливими є модернізація освітнього процесу через створення інформаційно-освітнього середовища аграрного вищого навчального закладу, співпраця з передовими агрофірмами, використання в освітньому процесі новітніх досягнень аграрної науки і техніки.

Друга виявлена суперечність – між вимогами, що висуваються Національною рамкою кваліфікацій [5], Законом України «Про вищу освіту» [2] до базових компетентностей бакалаврів з агроінженерії

та недостатньою розробленістю теоретичних і методичних основ реалізації компетентнісної парадигми в освітньому процесі аграрних вищих навчальних закладів. Розв'язанню цієї суперечності сприятиме розроблення та застосування освітніх стандартів на компетентнісній основі. Натомість варто підкреслити, що стандартизація компетентнісної освіти в аспекті обґрунтування цілей, змісту, оцінювання компетентнісних досягнень студентів і випускників-бакалаврів поки що здійснюється на інтуїтивному рівні. Природно, що педагогічна наука має розробити теоретичні й методичні основи реалізації означеного процесу.

Третя суперечність – між новітніми завданнями аграрних вищих навчальних закладів щодо підготовки конкурентоздатних, висококваліфікованих інженерів та низькою готовністю науково-педагогічних працівників до реалізації ідей компетентнісного підходу. На нашу думку, розв'язання вказаної суперечності має декілька аспектів. Насамперед, серед розмаїття видів діяльності викладача має домінувати педагогічна, діяльність з навчання, виховання та розвитку особистості студента. З іншого боку, варто забезпечити цілеспрямоване формування готовності науково-педагогічних працівників до: розроблення та вдосконалення освітніх стандартів; обґрунтування тезаурусу цілей підготовки бакалаврів з агроінженерії; проектування освітніх програм, навчальних планів, модульних навчальних програм на основі задекларованих стандартом освітніх результатів; обґрунтування педагогічних технологій відповідно до цілей навчання та їх результативного застосування; діагностики результатів компетентнісного навчання студентів тощо. З огляду на вищевикладене, варто активізувати у системі аграрної вищої освіти розвиток педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників засобами форм підвищення кваліфікацій, стажування, самоосвітньої діяльності.

Четверта суперечність – між необхідністю в підготовці професійно компетентного фахівця з готовністю до виконання інженерних обов'язків на високому рівні та недостатнім навчально-методичним та дидактичним забезпеченням змісту освіти майбутніх інженерів. Очевидно, що

розв'язати вказану суперечність має не тільки розроблений і затверджений у встановленому порядку освітній стандарт, а й комплекс навчально-методичного забезпечення його змістових вимог – освітня програма, навчальний план, навчальні програми, підручники, навчальні посібники, методичні вказівки, електронні освітні ресурси тощо.

Провідними педагогічними факторами розв'язання вказаних суперечностей є: мотивація студентів при оволодінні майбутнім фахом; інтерактивні технології навчання; педагогічна майстерність викладачів; організація навчальних та виробничих практик студентів; навчально-пізнавальні уміння студентів; освітнє середовище; зміст освітньої програми підготовки бакалаврів інженерів-механіків; інформаційні технології (ІТ-технології); контроль навчальних досягнень студентів.

Зазначена сукупність факторів набуває якості дієвості при забезпеченні певних педагогічних умов, основними з яких визначаємо: застосування інноваційних технологій навчання у підготовці інженерів-аграрників; спрямованість освітнього процесу на оволодіння студентами методологією науково-технічної творчості; створення інформаційно-освітнього середовища підготовки інженерів в аграрному вищому навчальному закладі; цілеспрямований розвиток у студентів особистісно-професійних якостей майбутнього інженера; проектування змісту освіти на основі ідей компетентнісного підходу.

Основними концептуальними напрямами цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства визначено такі вектори: технологізація професійної підготовки інженерів з механізації сільського господарства; інформатизація освітнього процесу аграрного вищого навчального закладу, створення інформаційно-освітнього середовища; науково-дослідна робота студентів; педагогічна інтеграція (загальнонауковий напрям, міждисциплінарний напрям, внутрішньодисциплінарний напрям); стандартизація аграрноінженерної освіти; практико-орієнтована підготовка студентів.

Для цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства послугоуємося системою педагогічних принципів, головним з яких є принцип розвиваючого й виховуючого навчання. Цілком очевидно, що саме цей припис враховує закономірний зв'язок процесу навчання з процесами виховання та розвитку особистості та пов'язує воедино ці педагогічні категорії. Принцип розвиваючого й виховуючого навчання тісно поєднаний з основними принципами вищої професійної освіти, до яких відносимо: принцип професійної мобільності, принцип фундаментальності освіти, принцип професійної спрямованості навчання, принцип модульності навчання, принцип інформатизації (компютеризації) навчання. Системність формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства

посилюється при дотриманні в освітньому процесі таких часткових принципів: принцип безперервності; принцип прямого і зворотного зв'язку з виробництвом; принцип створення освітнього середовища; принцип моделювання інженерно-технічної діяльності в навчальному процесі; принцип економічної доцільності. Визначені й охарактеризовані провідні ідеї, сутнісні характеристики, цілі, завдання, гіпотеза, методологічні підходи, принципи, суперечності, фактори, педагогічні умови, напрями є засадовими позиціями проектування педагогічної системи. Орієнтуючись на підходи О. Васюк, О. Єжової, В. Кручек, Є. Лодатка, П. Лузана, В. Манька до моделювання системних об'єктів, подаємо концептуальну модель педагогічної системи цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства в аграрних вищих навчальних закладах (рис 2.1).

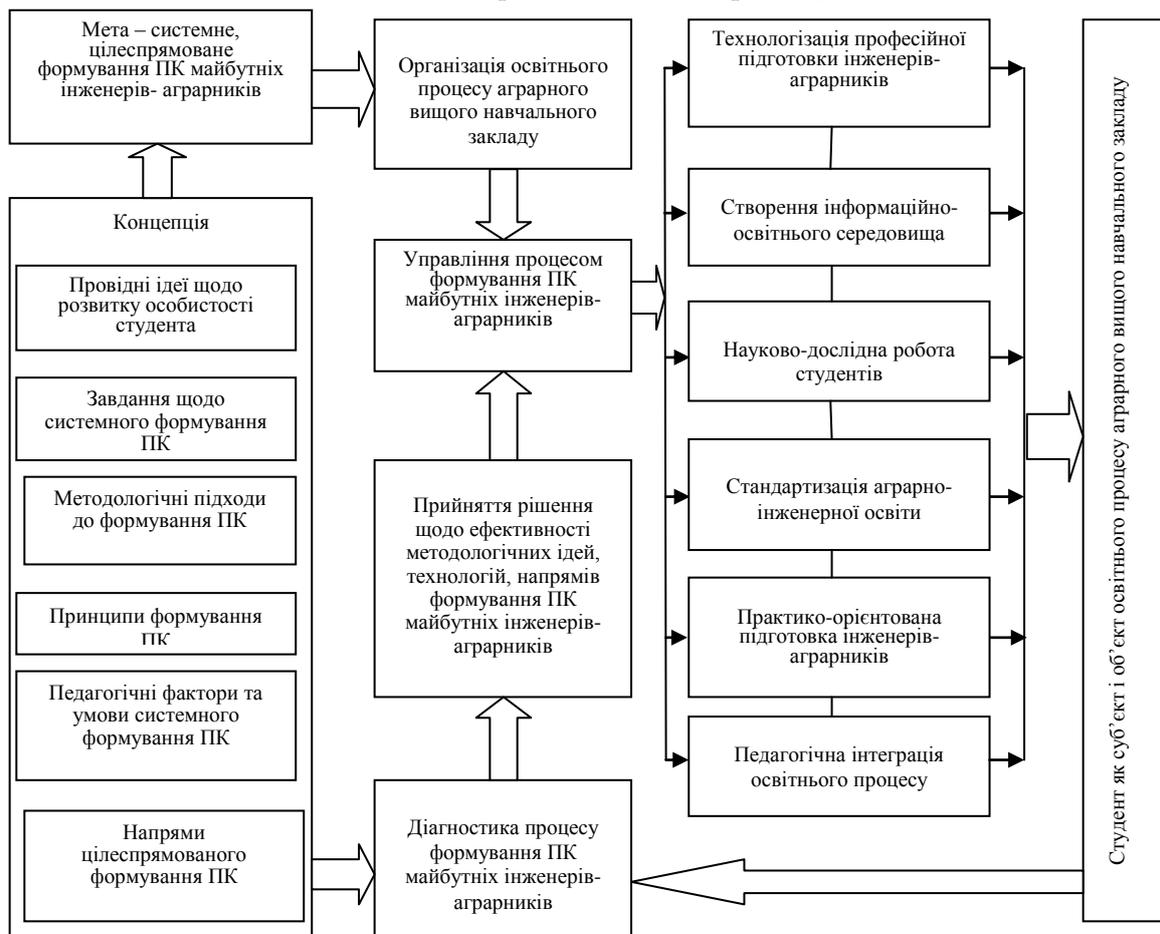

Рис.1

Концептуальна модель педагогічної системи цілеспрямованого формування професійної компетентності (ПК) майбутніх інженерів з механізації сільського господарства

Пропонований схематичний зразок побудований для унаочнення напрямів розв'язання проблеми, визначення стратегії наукового пошуку має слугувати своєрідним компасом у більш детальному подальшому дослідженні складових феномена.

Висновок. Переосмислення ролі вищої аграрної освіти як провідного соціального компонента ринкової економіки та важливої складової агропромислового комплексу країни передбачає докорінне оновлення концептуальних основ модернізації освітнього процесу в напрямі компетентнісно-орієнтованої підготовки фахівців, зокрема майбутніх інженерів з механізації сільського господарства. У цьому контексті розроблена

концепція спрямована на модернізацію змісту освіти за вимогами новітніх освітніх стандартів, запровадження інноваційних освітніх технологій в умовах створення інформаційно-освітнього середовища аграрного вищого навчального закладу, організацію продуктивного оволодіння студентами інженерно-технічними знаннями засобами педагогічної інтеграції тощо. Перспективи подальших наукових розвідок пов'язуємо з розробленням технологій компетентнісно орієнтованого навчання майбутніх бакалаврів з агроінженерії суспільством спортивного менеджера.

Література

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Кабусь Н. Д. Методологічні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів до сталого розвитку соціальних груп / Н. Д. Кабусь // Основи сучасної педагогіки. – Херсон : ПП «Вишемірський В.С.», 2016. – С. 353-428.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник / С. Д. Максименко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.
5. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
6. Рябченко В.І. Вища школа України в загально цивілізаційному контексті: соціально-філософський аналіз з позицій компетентнісного підходу: Монографія / В. І. Рябченко. – К. : Фітосоціоцентр, 2015. – 674 с.

Реферат

Формирование профессиональной компетентности будущих инженеров по механизации сельского хозяйства: концептуальный аспект

Олександр Кошук,

докторант Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

**КЛЮЧЕВЫЕ
СЛОВА:**

профессиональное образование, профессиональная компетентность, будущий инженер по механизации сельского хозяйства, принципы, концепция, методологические подходы

В статье изложены основные положения концепции целенаправленного формирования профессиональной компетентности будущих инженеров по механизации сельского хозяйства в аграрном вузе. Раскрываются основные идеи, цели, задачи, гипотеза, методологические подходы, принципы, факторы, педагогические условия системного формирования феномена. Охарактеризованы ведущие идеи концепции: признание уникальности и ценности личности студента, который должен быть субъектом образовательного процесса; идеи формирования культурной личности с учетом ее потребностей и интересов, согласованное с потребностями общества; концепт приоритетных целей в подготовке высококвалифицированного специалиста, способного в своей социально-профессиональной деятельности в самоактуализации, самореализации, самоуправлении и саморазвития.

Определены ведущие направления формирования профессиональной компетентности будущих инженеров по механизации сельского хозяйства: технологизация профессиональной подготовки будущих инженеров; информатизация образовательного процесса аграрного вуза, создание информационно-образовательной среды; научно-исследовательская работа студентов; педагогическая интеграция; стандартизация аграрноинженерного образования; практико-ориентированная подготовка студентов. Представлено концептуальную модель педагогической системы, которая демонстрирует направления решения проблемы, служит средством определения стратегии дальнейшего научного поиска и инструментом более детального изучения феномена.

Abstract

Formation of Professional Competence of Future Engineers of Agricultural Mechanization: the Conceptual Aspect

Oleksandr Koshuk,

doctoral candidate

at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

KEY WORDS:

vocational education, professional competence, future engineer of agricultural mechanization, principles, concept, methodological approaches

The article is devoted to highlighting the main provisions of the concept of purposeful formation of the professional competence of future engineers of agricultural mechanization in an agricultural higher educational institution. The main ideas, purpose, tasks, hypothesis, methodological approaches, principles, factors, pedagogical conditions of system formation of a phenomenon are revealed. The main ideas of the concept are described: recognition of the uniqueness and value of the student's personality, which should be the subject of the educational process; the idea of forming a cultural personality taking into account its needs and interests, consistent with the needs of society; the concept of priority goals in the training of a highly qualified specialists, who are capable of their social and professional activities to self-actualization, self-realization, self-management and self-development. The basis of the proposed concept for the formation of professional competence of future engineers of agricultural mechanization is the idea of psychologists who consider this personal formation

as an integrative feature of a personality, which is manifested in engineering activity, behavior and actions of a person and which determines the readiness and ability of a specialist to qualify as an engineer of agricultural production due to a balanced combination of knowledge, skills, needs and motives of self-improvement, moral and ethical values and the necessary personal and professional qualities.

The leading directions of formation of professional competence of future engineers of agricultural mechanization are determined: technologization of professional training of future engineers; informatization of educational process of agrarian higher educational institution, creation of informational and educational environment; research work of students; pedagogical integration; standardization of agrarian engineering education; practical training of students. The conceptual model of the pedagogical system is presented, which illustrates directions of problem solving, serves as a means of determining the strategy of further scientific research and a tool for the more detailed study of the phenomenon.

References

1. Entsyklopediia osvity / hol. red. V. H. Kremen. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Kabus N. D. Metodolohichni zasady pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do staloho rozvytku sotsialnykh hrup / N. D. Kabus // Osnovy suchasnoi pedahohiky. – Kherson : PP «Vyshemirskiy V.S.», 2016. – S. 353-428.
4. Maksymenko S. D. Zahalna psykholohiia: Vydannia 3-ie, pereroblene ta dopovnene. Navchalnyi posibnyk / S. D. Maksymenko. – K. : Tsentr uchbovoi literatury, 2008. – 272 s.
5. Natsionalna ramka kvalifikatsii. Dodatok do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. № 1341. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
6. Riabchenko V. I. Vyshcha shkola Ukrainy v zahalno tsyvilizatsiinomu konteksti: sotsialno-filosofskiy analiz z pozytsii kompetentnisnogo pidkhodu: Monohrafiia / V. I. Riabchenko. – K. : Fitosotsiotsentr, 2015. – 674 s.